

Робоча програма дисципліни «Економіка підприємства з використанням управлінських інформаційних систем і технологій»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 123 · КОМП'ЮТЕРНА ІНЖЕНЕРІЯ

БАКАЛАВР

120

Годин

Загальний обсяг дисципліни

4

Кредити ЄКТС

Відповідно до стандарту

4

Модулі

Змістовних блоки курсу

Загальна інформація про дисципліну

Ідентифікація

Назва: Економіка підприємства

Спеціальність: 123 Комп'ютерна інженерія

ОП: Фінанси, банківська справа та страхування в UICiT; Облік і оподаткування в UICiT

Ступінь: Бакалавр

Обсяг: 120 годин / 4 кредити ЄКТС

Модулів: 4 змістовних блоки

Призначення дисципліни

Дисципліна «Економіка підприємства з використанням управлінських інформаційних систем і технологій» формує у студентів системне розуміння економічних засад функціонування підприємств у ринковому середовищі. Курс охоплює теоретичні основи підприємництва, аналіз виробничих ресурсів, механізми ціноутворення, управління витратами, стратегічний розвиток бізнесу та цифрову трансформацію підприємств.

Дисципліна є базовою для підготовки бакалаврів зі спеціальності 123 «Комп'ютерна інженерія» за освітніми програмами «Фінанси, банківська справа та страхування в управлінських інформаційних системах і технологіях» та «Облік і оподаткування в управлінських інформаційних системах і технологіях» і забезпечує формування необхідних загальних і фахових компетентностей.

Загальні компетентності

Аналітичне мислення

Здатність до аналізу, синтезу та критичного оцінювання інформації в економічному та бізнес-контексті: виявлення суттєвих даних, порівняння альтернатив, формування обґрунтованих висновків і висловлення власної позиції.

Самоорганізація

Уміння самостійно навчатися, планувати роботу та організовувати виконання завдань у визначені строки, зокрема під час підготовки рефератів, розрахункових робіт і презентацій.

Комунікація

Здатність до усної та письмової професійної комунікації: чітко пояснювати економічні поняття, аргументовано відповідати на запитання, оформлювати звіти, висновки та аналітичні записки.

Командна робота

Відповідальність, ініціативність, дисциплінованість та готовність працювати в команді під час групового аналізу кейсів, обговорення ситуацій із господарської практики та спільного пошуку рішень.

Студент повинен вміти: аналізувати навчальну, статистичну та нормативну інформацію; виділяти головне та узагальнювати результати; планувати власну діяльність і дотримуватися дедлайнів; коректно спілкуватися з викладачами та одногрупниками; брати участь у командній роботі та розподіляти обов'язки.

Фахові компетентності

Розуміння економіки підприємства

Розуміння сутності економіки підприємства, її функцій та ролі в ринковому середовищі. Знання принципів функціонування підприємства як основного суб'єкта господарювання, його організаційно-правових форм, ресурсного забезпечення та механізмів прийняття економічних рішень.

Аналіз показників

Здатність аналізувати економічні показники підприємств: витрати виробництва, дохід, прибуток, рентабельність, ефективність використання ресурсів та конкурентоспроможність.

Підприємництво та стратегія

Знання основ підприємництва, ціноутворення, маркетингу та стратегічного планування в умовах ринкової економіки.

Цифровізація бізнесу

Здатність застосовувати інформаційні технології та цифрові інструменти в управлінні підприємством, оцінювати ефективність цифрової трансформації та використовувати IT-рішення у фінансовому й обліковому менеджменті.

Студент повинен вміти: оцінювати економічний стан підприємства за ключовими показниками; визначати роль і функції підприємництва в національній економіці; характеризувати ринкові структури та конкурентне середовище бізнесу; орієнтуватися в основах ціноутворення та управління витратами; пояснювати вплив зовнішнього середовища та цифрових технологій на господарську діяльність підприємства.

Результати навчання

→ Пояснення економічних категорій

Пояснювати сутність економічних категорій та явищ: витрати, дохід, прибуток, рентабельність, конкурентоспроможність, бізнес-план, інвестиції та підприємницький ризик.

→ Організаційно-правові форми

Характеризувати організаційно-правові форми підприємств та ринкові структури, застосовувати методи оцінки ефективності господарської діяльності, визначати основні тенденції та робити висновки щодо конкурентоспроможності.

→ Аналіз господарської діяльності

Аналізувати основні показники господарської діяльності підприємств для виявлення сильних і слабких сторін їх функціонування.

→ Нормативно-правова база та ІТ

Орієнтуватися в нормативно-правовій базі у сфері підприємництва та бізнесу; використовувати нормативні, інформаційні та цифрові джерела для прийняття обґрунтованих бізнес-рішень.

Підприємство в ринковому середовищі

Тема 1.1

Підприємство як суб'єкт ринкової економіки. Сутність бізнесу та підприємництва, організаційно-правові форми підприємств, цілі та функції бізнесу в суспільстві.

Тема 1.2

Ринковий механізм та конкурентне середовище: попит, пропозиція, ринкова рівновага, типи ринкових структур та їх вплив на бізнес-діяльність.

Тема 1.3

Підприємницька діяльність та бізнес-планування. Стадії підприємницького процесу, структура бізнес-плану, оцінка підприємницького ризику.

Тема 1.1 — Лекційний матеріал

Підприємство як суб'єкт ринкової економіки

Лекція 1 (2 год.): Сутність бізнесу та підприємництва. Поняття підприємства як первинної ланки економіки. Ознаки підприємства: самостійність, господарська діяльність, систематичне отримання прибутку. Відмінність між підприємством і підприємництвом.

Організаційно-правові форми: приватне підприємство, товариство з обмеженою відповідальністю (ТОВ), акціонерне товариство (АТ), повне та командитне товариство, державне та комунальне підприємство. Критерії вибору форми: масштаб, відповідальність, джерела капіталу.

Ключові питання лекції

- Поняття та ознаки підприємства як суб'єкта господарювання
- Класифікація підприємств за формою власності, розміром, галуззю
- Організаційно-правові форми підприємств в Україні
- Цілі та функції бізнесу: економічна, соціальна, інноваційна
- Принципи господарської діяльності за Господарським кодексом України
- Підприємство в системі ринкових відносин: взаємодія з постачальниками, споживачами, державою

❏ Нормативна база: Господарський кодекс України (ст. 62–71), Закон України «Про підприємства в Україні».

Тема 1.1 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Порівняльний аналіз організаційно-правових форм підприємств: заповнення порівняльної таблиці за критеріями (відповідальність засновників, мінімальний статутний капітал, кількість учасників, особливості управління).

Завдання 2. Кейс: визначення оптимальної організаційно-правової форми для конкретної бізнес-ситуації (ІТ-стартап, фінтех-компанія, виробниче підприємство). Обґрунтування вибору.

Завдання 3. Тестування за ключовими термінами теми (10 питань).

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання розділу «Підприємство» Господарського кодексу України (ст. 62–71) та конспектування ключових положень
- Підготовка порівняльної характеристики двох реальних підприємств різних організаційно-правових форм (за відкритими даними)
- Складання схеми «Класифікація підприємств в Україні» з прикладами
- Опрацювання підручника: Ковальська Л. Л., Кривов'язюк І. В. «Економіка підприємства» — розділ 1

Очікуваний результат: студент вміє характеризувати організаційно-правові форми підприємств, наводити приклади та обґрунтовувати вибір форми для конкретних умов господарювання.

Тема 1.2 — Лекційний матеріал

Ринковий механізм та конкурентне середовище

Лекція 2 (2 год.): Ринок як економічна категорія. Попит: закон попиту, чинники зміни попиту, крива попиту. Пропозиція: закон пропозиції, чинники зміни пропозиції, крива пропозиції. Ринкова рівновага: механізм встановлення, рівноважна ціна та кількість.

Типи ринкових структур: досконала конкуренція (ознаки, приклади), монополістична конкуренція (диференціація продукту), олігополія (взаємозалежність, стратегічна поведінка), монополія (бар'єри входу, цінова влада). Вплив типу ринкової структури на стратегію підприємства.

Ключові питання лекції

- Сутність ринку та його функції в економіці
- Закон попиту та чинники його зміни
- Закон пропозиції та чинники його зміни
- Ринкова рівновага та механізм ціноутворення
- Класифікація ринкових структур
- Конкурентне середовище та його вплив на бізнес-стратегію
- Аналіз конкурентного середовища за моделлю 5 сил Портера

Тема 1.2 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Графічний аналіз: побудова кривих попиту та пропозиції, визначення рівноважної ціни та кількості. Аналіз зміщення кривих під впливом зовнішніх чинників.

Завдання 2. Визначення типу ринкової структури для заданих галузей (ринок програмного забезпечення, телекомунікації, хмарні сервіси, постачання електроенергії). Обґрунтування відповіді.

Завдання 3. Міні-дискусія: «Яка ринкова структура є найбільш ефективною для споживача?» — аргументація позиції.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання теоретичного матеріалу за підручником Петруня Ю. Є., Задої А. О. «Економіка: базовий курс» — теми «Ринок», «Конкуренція»
- Підготовка аналітичної записки: «Конкурентне середовище ІТ-галузі в Україні» (1–2 сторінки)
- Складання порівняльної таблиці типів ринкових структур
- Пошук статистичних даних на сайті Держстату (ukrstat.gov.ua) щодо кількості підприємств за галузями

Очікуваний результат: студент вміє аналізувати ринкові структури, будувати графіки попиту та пропозиції, характеризувати конкурентне середовище конкретної галузі.

Тема 1.3 — Лекційний матеріал

Підприємницька діяльність та бізнес-планування

Лекція 3 (2 год.): Підприємництво як економічна категорія: ознаки, принципи, функції. Стадії підприємницького процесу: пошук ідеї → оцінка можливостей → планування → залучення ресурсів → управління → вихід. Підприємницький ризик: поняття, класифікація (виробничий, фінансовий, комерційний, інформаційний), методи оцінки та мінімізації.

Структура бізнес-плану

1. Резюме (Executive Summary)
2. Опис підприємства та продукту/послуги
3. Аналіз ринку та конкурентів
4. Маркетинговий план
5. Виробничий план
6. Організаційний план
7. Фінансовий план (прогноз доходів, витрат, прибутку)
8. Оцінка ризиків та заходи мінімізації

Тема 1.3 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Розробка спрощеного бізнес-плану для умовного малого підприємства (за варіантами): визначення ідеї, цільового ринку, конкурентів, основних витрат і прогнозованого доходу.

Завдання 2. Оцінка підприємницького ризику: ідентифікація ризиків для обраного бізнесу, їх класифікація та пропозиції щодо мінімізації.

Завдання 3. Презентація та захист міні-бізнес-плану (3–5 хвилин на групу). Взаємооцінювання за критеріями.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання Закону України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» від 22.03.2012 № 4618-VI
- Підготовка реферату: «Підприємницький ризик: сутність, класифікація та методи управління» (обсяг 3–4 сторінки)
- Аналіз реального бізнес-плану IT-стартапу (з відкритих джерел): виявлення сильних і слабких сторін
- Опрацювання навч. посіб.: Біляк Т. О. та ін. «Підприємництво та основи бізнесу. Практикум» — розділ «Бізнес-планування»

Очікуваний результат: студент вміє розробляти структуру бізнес-плану, ідентифікувати підприємницькі ризики та пропонувати заходи їх мінімізації.

Економічні ресурси та результати діяльності підприємства

Тема 2.1

Виробничі ресурси підприємства: основні засоби, оборотні кошти, трудові ресурси — склад, структура та показники ефективності використання.

Тема 2.2

Витрати виробництва та собівартість продукції. Класифікація витрат, методи калькулювання собівартості та управління витратами.

Тема 2.3

Ціноутворення в бізнесі. Методи встановлення ціни, цінова стратегія підприємства, вплив ринкових умов та конкуренції на цінову політику.

Тема 2.4

Дохід, прибуток і рентабельність підприємства. Формування та розподіл прибутку, показники рентабельності та їх аналіз.

Тема 2.1 — Лекційний матеріал

Виробничі ресурси підприємства

Лекція 4–5 (4 год.): Поняття виробничих ресурсів та їх класифікація. **Основні засоби (ОЗ):** склад (будівлі, споруди, машини, обладнання, транспорт), структура, знос та амортизація (прямолінійний метод, метод зменшення залишкової вартості, виробничий метод). Показники ефективності використання ОЗ: фондівдача, фондомісткість, фондоозброєність.

Оборотні кошти: склад (виробничі запаси, незавершене виробництво, готова продукція, дебіторська заборгованість, грошові кошти), нормування оборотних коштів, показники оборотності (коефіцієнт оборотності, тривалість одного обороту).

Трудові ресурси

Трудові ресурси підприємства: склад персоналу (керівники, фахівці, службовці, робітники), показники чисельності (облікова, явочна, середньооблікова). Продуктивність праці: виробіток та трудомісткість. Оплата праці: форми (погодинна, відрядна) та системи оплати.

Ключові формули

- $\text{Фондівдача} = \text{Обсяг виробництва} / \text{Середньорічна вартість ОЗ}$
- $\text{Коефіцієнт оборотності} = \text{Виручка} / \text{Середній залишок ОК}$
- $\text{Виробіток} = \text{Обсяг продукції} / \text{Чисельність працівників}$
- $\text{Трудомісткість} = \text{Витрати часу} / \text{Обсяг продукції}$

Тема 2.1 – Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Розрахунок амортизації основних засобів трьома методами (прямолінійним, зменшення залишку, виробничим) та порівняння результатів.

Задача 2. Визначення показників ефективності використання основних засобів (фондовіддача, фондомісткість) та оборотних коштів (коефіцієнт оборотності, тривалість обороту) за умовними даними підприємства.

Задача 3. Розрахунок продуктивності праці (виробіток, трудомісткість) та фонду оплати праці при різних формах оплати.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання підручника: Ковальська Л. Л., Кривов'язюк І. В. «Економіка підприємства» — розділи «Основні засоби», «Оборотні кошти», «Трудові ресурси»
- Виконання розрахункового завдання: аналіз ефективності використання ресурсів умовного підприємства за 2 роки (динаміка показників)
- Підготовка таблиці «Методи нарахування амортизації: переваги та недоліки»
- Пошук даних про середню продуктивність праці в Україні на сайті ukrstat.gov.ua

Очікуваний результат: студент вміє розраховувати та інтерпретувати показники ефективності використання основних засобів, оборотних коштів і трудових ресурсів підприємства.

Тема 2.2 — Лекційний матеріал

Витрати виробництва та собівартість продукції

Лекція 6 (2 год.): Поняття витрат виробництва. Класифікація витрат: за економічними елементами (матеріальні витрати, витрати на оплату праці, відрахування на соціальні заходи, амортизація, інші витрати); за статтями калькуляції; за способом включення до собівартості (прямі та непрямі); за відношенням до обсягу виробництва (постійні та змінні).

Собівартість продукції: поняття, види (виробнича, повна, планова, фактична). Структура собівартості за галузями. Методи калькулювання: позамовний, попередільний, нормативний.

Управління витратами

Управління витратами як інструмент підвищення ефективності: аналіз відхилень фактичних витрат від планових, виявлення резервів зниження собівартості. Точка беззбитковості: поняття, формула розрахунку, графічний метод. Маржинальний дохід та його роль у прийнятті управлінських рішень.

Ключові формули

- Собівартість = Прямі витрати + Непрямі витрати
- Точка беззбитковості (шт.) = Постійні витрати / (Ціна – Змінні витрати на од.)
- Маржинальний дохід = Виручка – Змінні витрати

Тема 2.2 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Складання калькуляції собівартості одиниці продукції за статтями витрат для умовного виробничого підприємства. Визначення структури собівартості (питома вага кожної статті).

Задача 2. Класифікація витрат підприємства на постійні та змінні. Розрахунок точки беззбитковості в натуральному та вартісному виразі. Побудова графіка беззбитковості.

Задача 3. Аналіз відхилень: порівняння планової та фактичної собівартості, виявлення причин відхилень та пропозиції щодо зниження витрат.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання навч. посіб.: Ющичина Л. О. «Управління ресурсами та витратами: курс лекцій» — теми «Класифікація витрат», «Собівартість»
- Виконання аналітичного завдання: порівняння структури витрат двох підприємств однієї галузі
- Підготовка есе: «Резерви зниження собівартості продукції на сучасних підприємствах України»
- Розв'язання типових задач на розрахунок точки беззбитковості (5 задач)

Очікуваний результат: студент вміє класифікувати витрати, складати калькуляцію собівартості, розраховувати точку беззбитковості та маржинальний дохід.

Тема 2.3 — Лекційний матеріал

Ціноутворення в бізнесі

Лекція 7 (2 год.): Ціна як економічна категорія: функції ціни (облікова, розподільча, стимулювальна, інформаційна).
Класифікація цін: за сферою обігу (оптові, роздрібні, закупівельні), за ступенем регулювання (вільні, регульовані, фіксовані).

Методи ціноутворення: витратний метод (собівартість + прибуток), метод цільового прибутку, метод орієнтації на попит (цінність для споживача), метод орієнтації на конкурентів (за рівнем конкурентних цін). Переваги та недоліки кожного методу.

Цінова стратегія

Цінові стратегії підприємства: стратегія «зняття вершків» (для інноваційних продуктів), стратегія проникнення на ринок (низька початкова ціна), стратегія нейтральних цін, стратегія цінового лідерства. Вплив ринкових умов та конкуренції на цінову політику. Цінова дискримінація та її форми.

- Еластичність попиту за ціною та її вплив на цінову стратегію
- Психологічне ціноутворення (ціни-приманки, некруглі ціни)
- Державне регулювання цін в Україні

Тема 2.3 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Розрахунок ціни продукції витратним методом: визначення повної собівартості, встановлення рівня рентабельності, розрахунок відпускної ціни.

Задача 2. Порівняльний аналіз цінових стратегій: для трьох умовних підприємств (новий ІТ-продукт, масовий товар, преміум-сегмент) — обґрунтування оптимальної стратегії.

Задача 3. Розрахунок коефіцієнта цінової еластичності попиту та висновки щодо доцільності зміни ціни.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання теоретичного матеріалу за підручником Непрана А. В., Шевченка І. Ю. «Економіка підприємства» — розділ «Ціноутворення»
- Підготовка аналітичної записки: «Цінова стратегія обраного ІТ-підприємства (за відкритими даними)»
- Аналіз динаміки цін на споживчому ринку України за даними Держстату (ukrstat.gov.ua)
- Розв'язання задач на розрахунок цін різними методами (4 задачі)

Очікуваний результат: студент вміє застосовувати методи ціноутворення, обирати цінову стратегію залежно від ринкових умов та розраховувати еластичність попиту.

Тема 2.4 — Лекційний матеріал

Дохід, прибуток і рентабельність підприємства

Лекція 8–9 (4 год.): Дохід підприємства: поняття, види (виручка від реалізації, інші операційні доходи, фінансові доходи).

Формування чистого доходу. Прибуток: економічна сутність, функції (оціночна, стимулювальна, розподільча). Валовий прибуток, операційний прибуток, прибуток до оподаткування, чистий прибуток.

Розподіл прибутку: напрями використання (виплата дивідендів, поповнення резервного фонду, реінвестування, соціальні потреби). Оподаткування прибутку підприємств в Україні (ставка податку на прибуток — 18%).

Показники рентабельності

- **Рентабельність продукції** = $\frac{\text{Прибуток від реалізації}}{\text{Собівартість}} \times 100\%$
- **Рентабельність продажів** = $\frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Виручка}} \times 100\%$
- **Рентабельність активів (ROA)** = $\frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Активи}} \times 100\%$
- **Рентабельність власного капіталу (ROE)** = $\frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Власний капітал}} \times 100\%$

Аналіз рентабельності: порівняння з галузевими нормативами, динамічний аналіз, факторний аналіз зміни рентабельності.

Тема 2.4 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Розрахунок валового, операційного та чистого прибутку підприємства за умовними даними звіту про фінансові результати. Визначення суми податку на прибуток.

Задача 2. Розрахунок показників рентабельності (продукції, продажів, активів, власного капіталу) та їх порівняльний аналіз за два роки. Висновки щодо динаміки прибутковості.

Задача 3. Факторний аналіз зміни прибутку: вплив зміни обсягу реалізації, ціни та собівартості на величину прибутку.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання підручника: Ковальська Л. Л., Кривов'язюк І. В. «Економіка підприємства» — розділ «Фінансові результати»
- Аналіз фінансових результатів реального підприємства за відкритою фінансовою звітністю (розрахунок показників рентабельності)
- Підготовка аналітичної записки: «Прибутковість підприємств України: сучасний стан та тенденції» (за даними ukrstat.gov.ua)
- Розв'язання комплексного розрахункового завдання з визначення всіх показників рентабельності

Очікуваний результат: студент вміє розраховувати та аналізувати показники доходу, прибутку та рентабельності підприємства, інтерпретувати результати та робити обґрунтовані висновки.

Стратегія, ефективність та розвиток бізнесу

Тема 3.1

Конкурентоспроможність підприємства: сутність, чинники, методи оцінки та шляхи підвищення.

Тема 3.2

Інвестиційна та інноваційна діяльність підприємства: поняття, види, джерела фінансування, оцінка ефективності.

Тема 3.3

Економічна безпека бізнесу та антикризове управління. Ризики підприємницької діяльності й методи їх мінімізації.

Тема 3.4

Ефективність господарської діяльності та стратегічний розвиток підприємства. Показники ефективності, бізнес-стратегії та планування розвитку.

Тема 3.1 — Лекційний матеріал

Конкурентоспроможність підприємства

Лекція 10–11 (4 год.): Конкурентоспроможність підприємства: сутність, рівні (товару, підприємства, галузі, країни). Чинники конкурентоспроможності: внутрішні (якість продукції, технологічний рівень, кваліфікація персоналу, ефективність управління, фінансова стійкість) та зовнішні (стан ринку, державна політика, інфраструктура).

Методи оцінки конкурентоспроможності: метод порівняльних переваг, метод інтегральної оцінки, SWOT-аналіз, матриця BCG, модель 5 сил Портера. Конкурентні стратегії за М. Портером: лідерство за витратами, диференціація, фокусування.

Шляхи підвищення конкурентоспроможності

- Підвищення якості продукції та впровадження систем управління якістю (ISO)
- Зниження витрат виробництва та підвищення продуктивності праці
- Інноваційний розвиток: нові технології, продукти, процеси
- Розвиток маркетингу та брендингу
- Диверсифікація виробництва та ринків збуту
- Підвищення кваліфікації персоналу
- Стратегічне партнерство та кооперація

Тема 3.1 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. SWOT-аналіз конкурентоспроможності умовного підприємства: виявлення сильних і слабких сторін, можливостей і загроз. Формулювання стратегічних висновків.

Завдання 2. Оцінка конкурентоспроможності підприємства методом інтегральної оцінки: розрахунок зваженого індексу конкурентоспроможності за обраними критеріями.

Завдання 3. Кейс: аналіз конкурентної позиції реального українського підприємства та розробка рекомендацій щодо підвищення конкурентоспроможності.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання підручника: Непран А. В., Шевченко І. Ю. «Економіка підприємства» — розділ «Конкурентоспроможність»
- Підготовка аналітичної записки: «Конкурентоспроможність українських підприємств на міжнародних ринках»
- Проведення SWOT-аналізу реального підприємства (за відкритими даними)
- Опрацювання статті: Єршова О. О., Гончаренко І. М. «Сучасні моделі управління розвитком бізнесу» (Журнал стратегічних економічних досліджень, 2022, № 2(7))

Очікуваний результат: студент вміє проводити SWOT-аналіз, оцінювати конкурентоспроможність підприємства та розробляти рекомендації щодо її підвищення.

Тема 3.2 — Лекційний матеріал

Інвестиційна та інноваційна діяльність підприємства

Лекція 12–13 (4 год.): Інвестиції: поняття, класифікація (реальні/фінансові, прямі/портфельні, внутрішні/зовнішні). Інвестиційний процес: етапи (передінвестиційний, інвестиційний, операційний). Джерела фінансування інвестицій: власні кошти (амортизація, прибуток), залучені (кредити, облігації), державні субсидії, іноземні інвестиції.

Оцінка ефективності інвестицій: термін окупності (PP), чиста теперішня вартість (NPV), індекс прибутковості (PI), внутрішня норма дохідності (IRR). Критерії прийняття інвестиційних рішень.

Інноваційна діяльність

Інновації: поняття, класифікація (продуктові, процесні, організаційні, маркетингові). Інноваційний процес: від ідеї до комерціалізації. Джерела інноваційних ідей. Оцінка інноваційного потенціалу підприємства.

Ключові формули

- $PP = \text{Інвестиції} / \text{Річний грошовий потік}$
- $NPV = \sum (CF_t / (1+r)^t) - I_0$
- $PI = NPV / I_0 + 1$

Тема 3.2 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Розрахунок терміну окупності інвестиційного проекту простим та дисконтованим методами. Порівняння результатів.

Задача 2. Розрахунок NPV для двох альтернативних інвестиційних проектів при заданій ставці дисконтування. Вибір оптимального проекту та обґрунтування рішення.

Задача 3. Кейс: оцінка доцільності впровадження інновації (наприклад, нової ІТ-системи) на підприємстві — аналіз витрат та очікуваного економічного ефекту.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання підручника: Якименко І. Л., Петрашко Л. П. «Стратегія сталого розвитку: Європейські горизонти» — розділ «Інвестиції та інновації»
- Підготовка реферату: «Інноваційна діяльність підприємств України: стан, проблеми та перспективи»
- Аналіз інвестиційного клімату в Україні за даними Міністерства економіки (me.gov.ua)
- Розв'язання задач на розрахунок NPV, PP, PI (5 задач)

Очікуваний результат: студент вміє оцінювати ефективність інвестиційних проектів, розраховувати NPV, термін окупності та індекс прибутковості, обґрунтовувати інвестиційні рішення.

Тема 3.3 — Лекційний матеріал

Економічна безпека бізнесу та антикризове управління

Лекція 14 (2 год.): Економічна безпека підприємства: поняття, складові (фінансова, виробнича, кадрова, інформаційна, правова безпека). Загрози економічній безпеці: зовнішні (нестабільність законодавства, конкуренти, кризові явища) та внутрішні (неефективне управління, кадрові ризики, фінансова нестійкість).

Ризики підприємницької діяльності: класифікація (систематичні/несистематичні, керовані/некеровані). Методи управління ризиками: уникнення, зниження, передача (страхування), прийняття. Диверсифікація як метод зниження ризику.

Антикризове управління

Кризові явища на підприємстві: ознаки кризи, стадії розвитку (прихована, гостра, хронічна). Антикризові заходи: оперативні (скорочення витрат, реструктуризація боргів) та стратегічні (зміна бізнес-моделі, диверсифікація). Процедури банкрутства в Україні (Кодекс України з процедур банкрутства).

- Показники фінансової стійкості як індикатори кризи
- Модель Альтмана для прогнозування банкрутства
- Санація підприємства: поняття та умови проведення

Тема 3.3 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Ідентифікація та оцінка ризиків підприємства: складання карти ризиків (матриця «ймовірність × вплив») для умовного підприємства. Розробка заходів реагування.

Завдання 2. Розрахунок показників фінансової стійкості та ліквідності підприємства. Діагностика ознак фінансової кризи.

Завдання 3. Кейс: розробка антикризового плану для підприємства, що перебуває у фінансових труднощах. Обґрунтування запропонованих заходів.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання підручника: Стойко О. Я., Дема Д. І. «Фінанси» — розділ «Фінансова безпека»
- Підготовка аналітичної записки: «Економічна безпека підприємств в умовах воєнного стану в Україні»
- Ознайомлення з Кодексом України з процедур банкрутства (zakon.rada.gov.ua)
- Підготовка таблиці «Методи управління ризиками: переваги та обмеження»

Очікуваний результат: студент вміє ідентифікувати та оцінювати ризики підприємницької діяльності, розробляти антикризові заходи та діагностувати ознаки фінансової кризи.

Тема 3.4 — Лекційний матеріал

Ефективність господарської діяльності та стратегічний розвиток

Лекція 15 (2 год.): Ефективність господарської діяльності: поняття, види (економічна, соціальна, екологічна). Система показників ефективності: загальні (рентабельність, продуктивність праці, фондовіддача) та часткові (за видами ресурсів). Методи оцінки ефективності: порівняльний аналіз, динамічний аналіз, факторний аналіз.

Бізнес-стратегії: корпоративна стратегія (диверсифікація, інтеграція), конкурентна стратегія (за Портером), функціональні стратегії (маркетингова, виробнича, фінансова, кадрова). Стратегічне планування: місія, цілі, аналіз середовища, вибір стратегії, реалізація, контроль.

Планування розвитку підприємства

Система планів підприємства: стратегічний план (3–5 років), тактичний план (1 рік), оперативний план (квартал, місяць). Бізнес-план як інструмент стратегічного розвитку. Збалансована система показників (BSC) як інструмент реалізації стратегії.

- Перспективи BSC: фінансова, клієнтська, внутрішніх процесів, навчання та розвитку
- KPI як інструмент моніторингу виконання стратегії
- Стратегічний контроль та коригування планів

Тема 3.4 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Розрахунок комплексного показника ефективності господарської діяльності підприємства за системою часткових показників. Порівняльний аналіз ефективності двох підприємств.

Завдання 2. Розробка стратегічного плану розвитку умовного підприємства: визначення місії, стратегічних цілей, ключових показників ефективності (KPI) та заходів реалізації.

Завдання 3. Підсумкова дискусія: «Які стратегії розвитку є найбільш актуальними для українських підприємств в сучасних умовах?»

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання підручника: Якименко І. Л., Петрашко Л. П. «Стратегія сталого розвитку: Європейські горизонти» — розділ «Стратегічне планування»
- Підготовка комплексного аналітичного завдання: оцінка ефективності господарської діяльності реального підприємства за системою показників
- Підготовка презентації: «Стратегія розвитку обраного підприємства» (10–12 слайдів)
- Систематизація матеріалу модуля для підготовки до контрольної роботи

Очікуваний результат: студент вміє оцінювати ефективність господарської діяльності, розробляти стратегічні плани розвитку підприємства та визначати KPI для моніторингу їх виконання.

Цифрова трансформація та ІТ в управлінні підприємством

Тема 4.1

Цифрова економіка та цифрова трансформація підприємства: сутність, рушійні сили, бізнес-моделі цифрового бізнесу, електронна комерція.

Тема 4.2

Інформаційні системи управління підприємством (ERP, CRM, SCM, BPM). Автоматизація бізнес-процесів, хмарні технології та їх економічний ефект.

Тема 4.3

Фінансові технології (FinTech) та автоматизація обліку. Цифровий банкінг, платіжні системи, блокчейн у фінансовому менеджменті.

Тема 4.4

Інформаційна безпека підприємства та управління даними. Кіберризики, захист корпоративної інформації, Big Data та аналітика для прийняття управлінських рішень.

Тема 4.1 — Лекційний матеріал

Цифрова економіка та цифрова трансформація підприємства

Лекція 16–17 (4 год.): Цифрова економіка: поняття, складові, рушійні сили розвитку. Цифрова трансформація підприємства: сутність, етапи (оцифрування → цифровізація → цифрова трансформація). Бізнес-моделі цифрового бізнесу: B2B, B2C, B2G, C2C, marketplace-платформи, SaaS, підписні моделі.

Електронна комерція: поняття, види (інтернет-магазини, маркетплейси, мобільна комерція). Специфіка онлайн-ціноутворення та логістики. Правове регулювання електронної комерції в Україні.

Ключові питання лекції

- Сутність та складові цифрової економіки
- Відмінність між оцифруванням, цифровізацією та цифровою трансформацією
- Основні бізнес-моделі цифрових підприємств
- Платформна економіка та мережеві ефекти
- Електронна комерція: моделі та особливості
- Регуляторне середовище цифрового бізнесу в Україні
- Вплив цифровізації на традиційні галузі економіки

Тема 4.1 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Аналіз бізнес-моделі цифрового підприємства (за вибором: Rozetka, Monobank, Ukron тощо): визначення ціннісної пропозиції, потоків доходів, ключових ресурсів і партнерів за канвою Business Model Canvas.

Завдання 2. Порівняльний аналіз традиційної та цифрової бізнес-моделі в обраній галузі: переваги, недоліки, перспективи трансформації.

Завдання 3. Кейс: розробка пропозицій щодо цифрової трансформації умовного підприємства. Оцінка витрат та очікуваного ефекту.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання підручника: Касьянова Н. В. та ін. «Цифрова економіка» — Київ : НАУ, 2024 — розділи «Цифрова трансформація підприємства», «Бізнес-моделі електронної комерції»
- Підготовка аналітичної записки: «Стан цифровізації підприємств України: тенденції та виклики» (за відкритими даними)
- Огляд звіту Мінцифри України про цифрову трансформацію (mintsifry.gov.ua)
- Аналіз успішного кейсу цифрової трансформації українського підприємства

Очікуваний результат: студент вміє характеризувати бізнес-моделі цифрових підприємств, аналізувати процеси цифрової трансформації та оцінювати їх економічний ефект.

Тема 4.2 — Лекційний матеріал

Інформаційні системи управління підприємством

Лекція 18 (2 год.): Класифікація інформаційних систем (ІС) підприємства: операційні, управлінські, аналітичні. Корпоративні ІС: **ERP** (планування ресурсів підприємства — SAP, Oracle, 1C), **CRM** (управління відносинами з клієнтами), **SCM** (управління ланцюгами постачань), **BRM** (управління бізнес-процесами).

Хмарні технології: поняття, моделі розгортання (публічна, приватна, гібридна), сервісні моделі (IaaS, PaaS, SaaS). Економічний ефект від впровадження хмарних рішень: зниження витрат на ІТ-інфраструктуру, масштабованість, доступність.

Автоматизація бізнес-процесів

Автоматизація бізнес-процесів: поняття, рівні автоматизації (RPA — роботизована автоматизація процесів, BPA, інтелектуальна автоматизація). Управлінський облік у цифровому середовищі: автоматизовані системи бухгалтерського обліку, електронний документообіг (EDMS), електронний підпис.

- Критерії вибору ІС для підприємства
- TCO (сукупна вартість володіння) ІС
- ROI від впровадження ERP-системи
- Основні ризики автоматизації та їх мінімізація

Тема 4.2 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Порівняльний аналіз ERP-систем (SAP, Oracle, 1C, Microsoft Dynamics): функціональні можливості, вартість, галузева спеціалізація. Вибір оптимальної системи для умовного підприємства.

Завдання 2. Розрахунок економічного ефекту від впровадження CRM-системи: оцінка витрат на впровадження та очікуваного зростання доходів від підвищення лояльності клієнтів.

Завдання 3. Кейс: аналіз бізнес-процесів умовного підприємства — визначення процесів, що підлягають автоматизації, та оцінка потенційного ефекту.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання навч. посіб.: Голобородько А. Ю., Гусєва О. Ю., Легомінова С. В. «Цифрова економіка» — розділ «Інформаційні системи управління підприємством»
- Підготовка реферату: «ERP-системи в управлінні підприємством: переваги, ризики та перспективи»
- Аналіз відкритих даних про рівень автоматизації підприємств України
- Розв'язання задач на розрахунок TCO та ROI IT-проекту (3 задачі)

Очікуваний результат: студент вміє класифікувати ІС підприємства, обґрунтовувати вибір корпоративних систем та оцінювати економічний ефект від їх впровадження.

Тема 4.3 — Лекційний матеріал

Фінансові технології (FinTech) та автоматизація обліку

Лекція 19 (2 год.): Фінансові технології (FinTech): поняття, сегменти (цифровий банкінг, онлайн-кредитування, платіжні системи, інвестиційні платформи, InsurTech). Цифровий банкінг в Україні: Monobank, ПриватБанк, Сенс Банк — технологічні рішення та бізнес-модель. Платіжні системи: SWIFT, SEPA, СЕП НБУ, Apple Pay, Google Pay.

Блокчейн у фінансовому менеджменті: поняття розподіленого реєстру, смарт-контракти, криптовалюти. Застосування блокчейну в обліку, аудиті та управлінні ланцюгами постачань. Регулювання криптоактивів в Україні.

Автоматизація бухгалтерського обліку

Автоматизовані системи бухгалтерського та управлінського обліку: 1С: Бухгалтерія, М.Е.Дос, FreeAgent, Xero. Інтеграція облікових систем з банківськими та податковими сервісами. Електронна звітність до ДПС (eFiling, Електронний кабінет платника).

- Відкритий банкінг (Open Banking) та API-інтеграції
- Роль штучного інтелекту в автоматизації фінансового аналізу
- Регуляторне середовище FinTech в Україні (НБУ, НКЦПФР)

Тема 4.3 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Аналіз FinTech-екосистеми України: класифікація та характеристика основних гравців ринку фінансових технологій (банки, платіжні системи, кредитні платформи).

Завдання 2. Кейс: порівняння традиційного банківського обслуговування та цифрового банкінгу для малого підприємства — переваги, ризики, вартість послуг.

Завдання 3. Практична робота: ознайомлення з інтерфейсом системи електронної звітності (Електронний кабінет платника ДПС) та алгоритмом подання звітності.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання матеріалів НБУ щодо розвитку FinTech та цифрових платежів в Україні (bank.gov.ua)
- Підготовка аналітичної записки: «Блокчейн у фінансовому управлінні: можливості та обмеження для українських підприємств»
- Ознайомлення з порядком електронного документообігу та підписання угод за допомогою КЕП (кваліфікованого електронного підпису)
- Огляд звіту про стан ринку небанківських фінансових послуг (nssmc.gov.ua)

Очікуваний результат: студент вміє характеризувати FinTech-інструменти, аналізувати платіжні системи та оцінювати їх застосування у фінансовому менеджменті підприємства.

Тема 4.4 — Лекційний матеріал

Інформаційна безпека підприємства та управління даними

Лекція 20 (2 год.): Інформаційна безпека як складова економічної безпеки підприємства: поняття, загрози (кібератаки, витік даних, соціальна інженерія, шкідливе ПЗ). Класифікація кіберризиків: технічні, організаційні, людський фактор. Методи захисту: шифрування, автентифікація, резервне копіювання, аудит доступу, SIEM-системи. Стандарти інформаційної безпеки: ISO/IEC 27001, NIST.

Big Data та аналітика для прийняття рішень

Big Data в управлінні підприємством: поняття, характеристики (3V: Volume, Velocity, Variety), джерела даних. Інструменти аналізу даних: BI-системи (Power BI, Tableau), Data Mining, Machine Learning у бізнес-аналитиці. Прийняття управлінських рішень на основі даних (Data-Driven Decision Making). Регулювання захисту персональних даних (GDPR, Закон України «Про захист персональних даних»).

- KPI цифрової безпеки підприємства
- Вартість кіберінцидентів та страхування кіберризиків

Тема 4.4 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Оцінка кіберризиків підприємства: складання матриці ризиків інформаційної безпеки (загрози, ймовірність, потенційний збиток, заходи нейтралізації).

Завдання 2. Аналіз кейсу: розгляд реального прикладу кібератаки на підприємство — наслідки, заходи реагування, уроки для майбутнього.

Завдання 3. Практична робота з BI-інструментом (Google Looker Studio або Power BI Demo): побудова дашборду ключових показників ефективності підприємства.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання матеріалів підручника: Касьянова Н. В. та ін. «Цифрова економіка» — розділи «Штучний інтелект», «Управління даними»
- Підготовка реферату: «Big Data та Business Intelligence як інструменти управління підприємством»
- Ознайомлення із Законом України «Про захист персональних даних» та основними вимогами GDPR
- Систематизація матеріалу всього курсу для підготовки до іспиту

Очікуваний результат: студент вміє ідентифікувати кіберризики підприємства, застосовувати методи захисту інформації та використовувати інструменти Data Analytics для підтримки управлінських рішень.

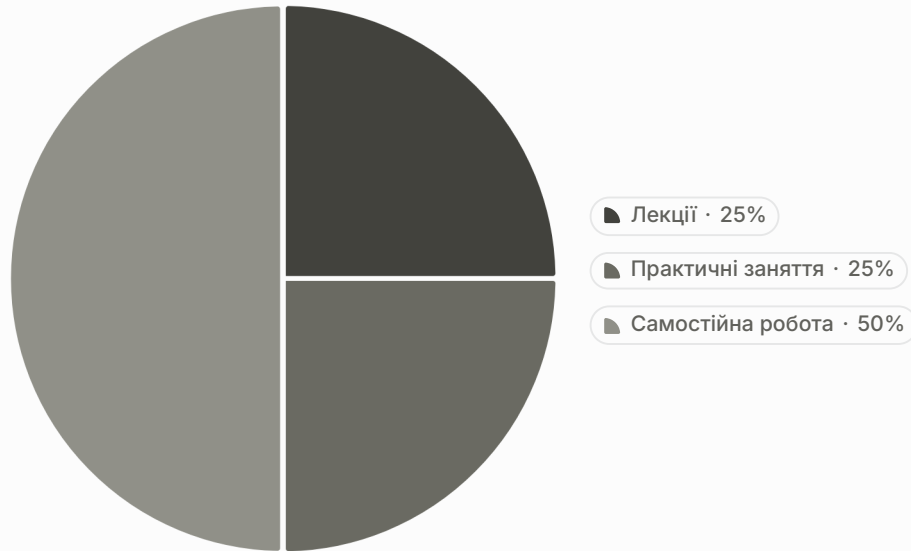
Розподіл навчального часу – 120 годин

Модуль	Тема	Лекції (год.)	Практичні (год.)	СРС (год.)
Модуль 1	Тема 1.1 – Підприємство в ринку	2	2	5
	Тема 1.2 – Ринковий механізм	2	2	5
	Тема 1.3 – Підприємництво та бізнес-план	2	2	5
Модуль 2	Тема 2.1 – Виробничі ресурси	4	2	5
	Тема 2.2 – Витрати і собівартість	2	2	5
	Тема 2.3 – Ціноутворення	2	2	5
	Тема 2.4 – Дохід і рентабельність	4	2	5
Модуль 3	Тема 3.1 – Конкурентоспроможність	4	2	5
	Тема 3.2 – Інвестиції та інновації	4	2	5
	Тема 3.3 – Економічна безпека	2	2	5
	Тема 3.4 – Ефективність і стратегія	2	2	5
Модуль 4	Тема 4.1 – Цифрова трансформація	4	2	5
	Тема 4.2 – ІС управління підприємством	2	2	5
	Тема 4.3 – FinTech та автоматизація обліку	2	4	5
	Тема 4.4 – Інформаційна безпека та Big Data	2	4	5
Разом		30	30	60

Загальний обсяг: **120 годин = 4 кредити ЄКТС**. Розподіл є орієнтовним і може коригуватися відповідно до специфіки навчального процесу.

Структура навчального часу

Коментар до розподілу

Загальний обсяг — **120 годин (4 кредити ЄКТС)** — розподілено між трьома формами роботи для забезпечення балансу між теорією та практикою.

Лекції — 30 год. (25%)

Системне подання ключового теоретичного матеріалу з використанням наочних схем, таблиць і прикладів із ділової та цифрової практики.

Практичні — 30 год. (25%)

Відпрацювання навичок, розв'язання задач, аналіз кейсів, дискусії, захист міні-проектів та практична робота з ІТ-інструментами.

Самостійна робота — 60 год. (50%)

Поглиблене вивчення, підготовка завдань, робота з джерелами. Самостійна робота становить **50% обсягу дисципліни**.

Самостійна робота студентів — Детальний опис

Опрацювання літератури

Поглиблене вивчення теоретичного матеріалу за підручниками з економіки підприємства (Ковальська, Кривов'язюк, Непран, Касьянова та ін.), нормативно-правовими актами (Господарський кодекс України, Закон про підприємництво), науковими статтями у фахових виданнях. Студент конспектує ключові положення, виділяє головні поняття та порівнює підходи різних авторів.

Індивідуальні завдання

Виконання розрахункових завдань (рентабельність, собівартість, ефективність ресурсів, NPV, TCO); аналітичних завдань (порівняльний аналіз підприємств, структура витрат, динаміка доходів); творчих завдань — есе, аналітичні записки, міні-дослідження з актуальних питань цифрового та бізнес-середовища.

Робота з інформаційними ресурсами

Опрацювання офіційних сайтів: Міністерства економіки (me.gov.ua), Держстату (ukrstat.gov.ua), Верховної Ради (zakon.rada.gov.ua), Мінцифри (mintsifry.gov.ua), НБУ (bank.gov.ua), ДПС (tax.gov.ua). Аналіз статистичних звітів, пошук актуальної інформації для навчальних завдань.

Підготовка до занять та іспиту

Підготовка до практичних занять (опрацювання умов задач, повторення теорії); підготовка до тестувань (ключові терміни, формули); підготовка до контрольних робіт за кожним модулем та систематизація знань для підготовки до підсумкового іспиту.

Форми контролю знань

1

Поточний контроль

Завдання: розрахункові та аналітичні вправи за темами змістовного модуля. Оцінюються регулярність виконання завдань, якість відповідей і рівень засвоєння матеріалу. Поточний контроль формує накопичувальну оцінку протягом семестру. Проводиться після кожної теми у формі тестування (10–15 питань) або усного опитування.

2

Проміжний контроль

Самостійна робота — комплексне ситуаційне завдання або реферат, які охоплюють теми змістовних модулів (теоретичні питання, розрахункові задачі, аналіз показників господарської діяльності). Оцінюються повнота відповіді, правильність розрахунків та обґрунтованість висновків. Проводиться після завершення кожного змістовного модуля.

3

Підсумковий контроль — Іспит

Іспит відповідно до навчального плану. Форма проведення — комбінована: тестові завдання та практична задача. Підсумкова оцінка враховує результати поточного, проміжного та підсумкового контролю відповідно до встановленої шкали: **100-бальна система** з переведенням у національну шкалу та ЄКТС (A, B, C, D, E, FX, F).

Методи викладання

Викладання дисципліни «Економіка підприємства» поєднує класичні академічні та інтерактивні методи, що забезпечує формування не лише міцної теоретичної бази, а й практичних навичок, необхідних для майбутньої професійної діяльності у сфері фінансів, банківської справи, страхування, обліку та оподаткування в управлінських інформаційних системах і технологіях.

Лекції

Системне подання теоретичного матеріалу з використанням наочних схем, таблиць і прикладів із ділової та цифрової практики; студенти ведуть конспекти та задають уточнювальні запитання.

Кейс-стаді

Аналіз реальних економічних ситуацій підприємств, зокрема ІТ-компаній та фінтех-організацій; студенти виявляють проблему, пропонують рішення та обґрунтовують висновки.

Практичні задачі

Розрахункові вправи за темами (собівартість, рентабельність, ефективність ресурсів, NPV, TCO IC); відпрацювання алгоритмів розв'язання.

Дискусії

Обговорення актуальних економічних та цифрових проблем бізнесу (цифрова трансформація, FinTech, кіберризики, конкурентоспроможність); розвиток критичного мислення та аргументації.

Нормативні документи

Опрацювання Господарського кодексу, законів про підприємництво, захист персональних даних та підзаконних актів; формування навичок роботи з правовою базою.

Самостійне дослідження

Підготовка аналітичних записок, міні-рефератів і презентацій за обраною темою; розвиток навичок самостійного пошуку та систематизації інформації з використанням цифрових ресурсів.

Усі методи спрямовані на формування компетентностей, передбачених освітньо-професійними програмами спеціальності 123 «Комп'ютерна інженерія».

Рекомендована література та ресурси

Підручники та навчальні посібники (2023–2025 рр.)

1

Біляк Т. О., Бірюченко С. Ю., Бужимська К. О. та ін.

Підприємництво та основи бізнесу. Практикум : навч. посіб. — Житомир : Житомирська політехніка, 2023. — 280 с.

2

Касьянова Н. В., Олешко Т. І., Смерічевський С. Ф. та ін.

Цифрова економіка : підручник. Видання друге, виправлене та доповнене. — Київ : НАУ, 2024. — 224 с.

3

Ковальська Л. Л., Кривов'язюк І. В. (ред.)

Економіка підприємства : підручник. — Київ : Кондор, 2022. — 720 с.

4

Кудінова А. В., Кулага І. В., Лопух К. В.

Основи економічних знань : навч. посіб. — Київ : ВЦ «Академія», 2023. — 208 с.

5

Непран А. В., Шевченко І. Ю. (ред.)

Економіка підприємства : підручник. У 3 т. Т. 1. — Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2024.

6

Петруня Ю. Є., Задоя А. О.

Економіка: базовий курс : навч. посіб. 6-те вид. — Дніпро : Університет імені Альфреда Нобеля, 2023. — 265 с.

7

Голобородько А. Ю., Гусєва О. Ю., Легомінова С. В.

Цифрова економіка : підручник. — Харків : ХТЕІ, 2024.

8

Стойко О. Я., Дема Д. І.

Фінанси : підручник. — Житомир : Університет «Полісся», 2024. — 317 с.

9

Кавецький В. В., Причепя І. В., Адлер О. О.

Економіка, організація і управління бізнес-процесами. Практичні аспекти : навч. посіб. — Вінниця : ВНТУ, 2024.

10

Шубала О. М., Рудь Н. Т., Дзямулич М. І.

Економіка та управління персоналом. — Луцьк : Надстир'я, 2024. — 344 с.

11

Якименко І. Л., Петрашко Л. П.

Стратегія сталого розвитку: Європейські горизонти. — Київ : НУХТ, 2022. — 337 с.

12

Ющичина Л. О.

Управління ресурсами та витратами: курс лекцій. — Луцьк : ВНУ ім. Лесі Українки, 2022. — 103 с.

Нормативно-правова база

- Господарський кодекс України
zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15
- Закон «Про підприємства в Україні»
zakon.rada.gov.ua
- Закон «Про захист персональних даних»
zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17
- Закон «Про розвиток та державну підтримку МСП» від 22.03.2012 № 4618-VI
zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17

Офіційні ресурси та фахові видання

Міністерство економіки України me.gov.ua	Міністерство цифрової трансформації mintsifry.gov.ua
Державна служба статистики ukrstat.gov.ua	Верховна Рада України zakon.rada.gov.ua
Національний банк України bank.gov.ua	Державна податкова служба tax.gov.ua
Журнал «Економіка та суспільство» economyandsociety.in.ua	Журнал стратегічних економічних досліджень